

'Een pioniersproject inzake opvang van jong dementerenden'

Woonzorgcentrum Sint-Franciscus in Tongeren pakte in november uit met een absolute primeur. Het nam een nieuw complex in gebruik waar het – als eerste zorginstelling in Vlaanderen – exclusieve opvang voor jongdementerenden organiseert. Het complex kreeg de naam 'Het Anker' en bestaat uit drie gezellige woningen, waarvan één woning specifiek bestemd is voor zeven personen met jongdementie. De hoogwaardig afgewerkte woningen zijn tegelijk bijzonder huiselijk en uiterst functioneel ingericht, met speciale aandacht voor de belevingswereld van de bewoners.

Dementie op jonge leeftijd (bij mensen jonger dan 65 jaar) is een onderschat probleem. Hoewel het in Vlaanderen niet heel erg veel voorkomt, is het een aandoening die een enorme impact heeft op de persoon in kwestie en zijn omgeving. Dat jongdementerenden na een periode van mantelzorg meestal terechtkomen in een psychiatrische instelling of een woonzorgcentrum, valt alleen maar te betreuren. Als het van Johan Abrahams (directeur van woonzorgcentrum Sint-Franciscus in Tongeren) afhangt, komt hier echter snel verandering in: "Jaren geleden werd ik in mijn privésfeer geconfronteerd met een jongdementerend

persoon. Deze gebeurtenis greep me sterk aan en deed me beseffen dat er voor zulke mensen ook specifieke opvang nodig is. Samen met een aantal anderen werd een netwerk gevormd dat de voorbije jaren werkte rond sensibilisering en kennisopbouw. Zo werd onder meer een colloquium rond het thema georganiseerd. We merken dat de problematiek veel mensen raakt en besloten een stap verder te gaan door een nieuwbouwproject op te starten. Dit was en is nog steeds een complex gegeven, simpelweg omdat het in Vlaanderen de eerste in haar soort is en er op dit vlak dus nog geen 'best practices' zijn."

De drie woningen van Het Anker lopen wel in elkaar over, maar toch een geheel eigen identiteit.

Het Anker bestaat uit drie gezellige woningen, waarvan één woning specifiek bestemd is voor zeven personen met jongdementie.

Life is about the moments we cherish. Moments Furniture concentrates on some particular moments, ... those of care. Our mission is to create furniture and interiors offering more comfort and a feeling of well-being.

Moments furniture (sinds 1935), specialist op het vlak van zorgmeubilair en zorginterieurs.

Wij ontwerpen, produceren, stofferen en assembleren al onze producten in eigen fabrieken. Wij geloven en vertrouwen erop dat mensen kunnen 'voelen en ervaren' dat onze meubels gemaakt zijn door vakmensen met een passie voor hun ambacht. Wij bieden optimale en innovatieve oplossingen de gezondheidszorg.

Moments Furniture 'care & interior... the combination is the strength', a unique concept.

In het project Ten Anker verzorgde moments furniture het meubilair... een unieke combinatie van zorg en interieur. Stelt u zich ook de vragen: "Hoe bekomen we een evenwichtig interieur? Hoe verkrijgen we het gevoel van welbevinden voor bewoners, bezoekers en personeel?" Wij kunnen u helpen!

Testcase

Voor de problematiek van de betaalbaarheid is een belangrijke factor: jongdementerenden hebben de grootste moeite om hun opvang te betalen, terwijl het organiseren ervan onder meer door de hoge aanwezigheidsgraad van begeleiders en verplegend personeel een kostelijke aangelegenheid is. Aangezien Woonzorgcentrum Sint-Franciscus een gezonde financiële organisatie is, besloot de zorggroep het risico te nemen en te investeren in de bouw van Het Anker, een nieuwbouwcomplex waar jongdementerenden sinds november terecht kunnen voor opvang op maat. "Het Anker is een soort testcase. We willen bekijken of dit model van opvang voor jongdementerenden haalbaar is. Het is een behoorlijk innovatief project, enerzijds door het feit dat we een complex gebouwd hebben dat expliciet voor jongdementerenden ontworpen is, anderzijds doordat we het systeem van kleinschalig wonen toepassen, dat hier in Vlaanderen lang nog niet zo ingeburgerd is als bij onze noorderburen. In Nederland is kleinschalig wonen dé trend en wordt dit ook le centraal gestuurd, terwijl dit concept hier in Vlaanderen nog in zijn kinderschoenen staat. We zijn er echter sterk van overtuigd dat er naast de klassieke woon- en zorgcentra ook andere woonconcepten moeten bestaan. Vandaar dat we het absoluut nodig achten om volop voor dit project te gaan," aldus Johan Abrahams.

Typologie van een woning

Johan Abrahams vond in architect Maarten Van Eyck (ADEMarchitecten) en interieurarchitect Jo Langendries (Langendries & Nivelle) de geknipte personen om zijn ideeën vorm te geven. Samen realiseerden ze drie aangename, functioneel ingerichte woningen die elk plaats bieden aan zeven

(jong)dementerenden. "We kregen de opdracht om de typologie van een huis – met gezellige living, open keuken en kamers met voldoende privacy – zo veel mogelijk te benaderen," vertellen Maarten Van Eyck en Jo Langendries. "De drie woningen lopen wel in elkaar over, maar hebben toch een geheel eigen identiteit. Zo zijn de deuren tussen de verschillende woningen gemaskeerd doordat de muurbekleding doorloopt over de deuren, zijn woon- en slaapkamers uitgerust met stijlvol bijpassend meubilair en heeft elke woning een eigen inkomportaal met duidelijk geaccentueerde voordeur en gelaagdheid in de gevel (gevarieerde gevelafwerking met enerzijds baksteen en anderzijds pleister met tussenliggende verticale Trespa-beplating). Voorts was de materiaal- en kleurkeuze uiteraard heel belangrijk om die gewenste huiselijke sfeer op te roepen. We hebben alles vooraf goed uitgekiend om niets aan het toeval over te laten. Elke leefgroep heeft zijn eigen (subtiel) tint, die bijvoorbeeld terugkomt in het meubilair, de gordijnen en de grote foto's die we in de woningen hebben opgehangen. Dit geeft de leefruimtes een fris karakter en maakt bovendien dat de bewoners hun omgeving steeds herkennen. Daarnaast hebben we gekozen voor hoogwaardige, complementaire materialen (mooie armaturen, kwalitatief meubilair, strak afgewerkte keukens, enz.). De technieken zijn weggewerkt in de plafonds en een onopvallende technische verdieping onder de nok van het dak."

Om de eigen identiteit van de drie woonblokken te benadrukken, opteerde ADEMarchitecten onder meer voor een zekere gelaagdheid in de gevel. Elke woning heeft ook een eigen inkomportaal.

'Vast meubilair en binnenschrijnwerk'

Een specifiek project zoals het Anker vraagt om een specifieke inrichting. Een van de partijen die hiertoe heeft bijgedragen, is Convents Products NV. "Wij stonden in voor het vast meubilair en het binnenschrijnwerk," vertelt projectleider Trudo Heeren (Convents Products NV). "In de woningen is niet enkel de rustgevende, huiselijke sfeer, maar ook het functionele aspect belangrijk. Functionaliteit en esthetiek ondersteunen elkaar, wat zeker voor de (jong)demente bewoners van het Anker van groot belang is. Een goed voorbeeld van dit samengaan van functionaliteit en esthetiek zijn de interne toegangsdeuren tussen de verschillende woonblokken, die als het ware geblindeerd zijn doordat de lambrisering visueel doorloopt. De bewoners ervaren ze daarom niet als deuren en zullen dan ook geen vluchtgedrag vertonen. Wat bij dit project natuurlijk ook zeer belangrijk is, is dat het interieur één geheel vormt. Goed samenwerken met de andere partijen was dus de boodschap. We mogen zeggen dat dit zeker gelukt is, het uiteindelijke resultaat mag er absoluut wezen."

De architecten kregen de opdracht om de typologie van een huis – met gezellige living, open keuken en kamers met voldoende privacy – zo veel mogelijk te benaderen. Ze wisten de gewenste huiselijke sfeer op te roepen aan de hand van een doordachte, complementaire en hoogwaardige materiaal- en kleurkeuze.

De inrichting van de woningen is aangenaam én functioneel. Mooie halfronde tafeltjes aan het keukenaanrecht zorgen er bijvoorbeeld voor dat de begeleiders de (jong)demente bewoners op een veilige manier kunnen betrekken bij het koken.

toiletten of de beugels niets eens zien staan. Het lijken details, maar voor (jong)dementerenden zijn ze van erg groot belang. Aan het keukenaanrecht hebben we bijvoorbeeld ook een halfrond tafeltje geplaatst waar bewoners – in het zicht van de begeleiders – groentjes kunnen snijden. We proberen de bewoners dagelijks te betrekken bij het koken, wat echter niet evident is. Via dat tafeltje kunnen we dit op een praktische en veilige manier te organiseren. De woningen van centrum Het Anker zijn met andere woorden ingericht op maat van jongdementerenden, wat resulteert in een uniek woon- en leefconcept dat we met dit initiatief verder hopen uit te bouwen." ■

FEITEN EN CIJFERS

PROJECT: Het Anker, Tongeren

Opdrachtgever: vzw bejaardenzorg Grauwzusters Limburg

Zorgverlener: vzw bejaardenzorg Grauwzusters Limburg

Architect: adem architecten, Hoeselt

Interieurarchitect: Langendries & Nivelle, Zonhoven

Vast-interieur: Convents, Koersel

Los-meubilair: Moment furniture, Ingelmunster

Bouwtijd:

- Oplevering 1 november 2013
- Totale oppervlakte gebouw: 1365 m²
- 21 woongelegenheden voor personen met dementie: drie huisjes voor elk 7 bewoners, waarvan één huisje is bestemd voor personen met jongdementie.

Totale investering: € 2.9451.000, incl. btw, excl. erelonen

Aantal bedden: 21

Aantal huiskamers: 4

Toegesplitst op jongdementerenden

Elke woning beschikt over een gezellige, grote woonkamer, een open keuken, een gemeenschappelijke badkamer en zeven aparte kamers met eigen sanitaire cel en een optioneel visueel controlemechanisme. Op het eerste niveau zijn bovendien een extra leefruimte en een sfeervolle wellnessruimte ingericht, waar bewoners zich op termijn zullen kunnen ontspannen in het bijzijn van hun familie. Het verplegend personeel loopt niet voortdurend af en aan, wat maakt dat er geen 'instellingsfeer' heerst. "De inrichting van de woning is op vraag van Johan volledig toegespitst op

het zo normaal mogelijk dagelijks functioneren van de bewoners, net omdat we zo het best aansluiten bij de oude geheugensporen van personen met dementie," aldus Maarten Van Eyck en Jo Langendries. "Maarten en Jo hebben dit schitterend gedaan," vult Johan Abrahams aan. "Aangezien dementerenden een diepteperceptieprobleem hebben, werd er bijvoorbeeld bewust gekozen voor matte tegels. Dementen ervaren lichtinval als een afgrond die ze moeten ontwijken, met de nodige valpartijen tot gevolg. De muren achter de toiletten en de steunbeugels hebben een contrasterende kleur, want anders zouden de bewoners die